

**JIK-peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän
ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma vuodelle 2011**

Johtokunta 17.12.2010

1. Johdanto

Ympäristöterveydenhuolto on osa ennaltaehkäisevää kansanterveystyötä, jonka tehtävänä on yksilöön, väestöön ja elinympäristöön kohdistuva terveyden edistäminen sekä sairauksien ja tapaturmien ehkäisy. Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädäntö sekä valtioneuvoston valvontasuunnitelma-asetus (665/2006) edellyttävät kuntia laatimaan ja hyväksymään säännöllistä valvontaa koskevan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman siten, että valvonta on laadukasta, säännöllistä ja terveyshaittoja ehkäisevää.

Toimintavuotta 2011 koskeva suunnitelma on hyväksyttävä johtokunnassa ja toimitettava Länsi- ja Sisä-Suomen Aluehallintovirastoon 31.12.2010 mennessä. Suunnitelmassa on otettava huomioon valvontaa ohjaavien keskusvirastojen toimialakohtaiset valvontaohjelmat sekä valvontasuunnitelma-asetuksen (665/2006) edellyttämä sisältö.

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön tavoitteena on varmistaa kuntalaisille turvallinen elinympäristö, jossa ei ole terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä. Lainsäädännössä korostetaan toiminnanharjoittajien omaa vastuuta, mutta viranomaisvalvontaa tarvitaan toiminnan ja tuotteiden määräystenmukaisuuden varmistamiseksi, toimijoiden tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi, kuluttajansuojan turvaamiseksi sekä toimijoiden tuotantoedellytysten varmistamiseksi.

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mukainen säännöllinen valvonta on toiminnanharjoittajille maksullista. Kuntayhtymä perii hyväksymänsä taksan mukaiset valvontamaksut.

2. JIK Peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö

2.1 Toimialue

JIK Peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän ympäristöterveydenhuollon yksikön toimialueeseen kuuluvat Jalasjärven ja Ilmajoen kunnat sekä Kurikan kaupunki. Yksikön palveluksessa on terveysvalvonnan johtaja, kuusi kunnaneläinlääkärinä ja neljä terveystarkastajaa. Talousarviossa on varattu määräraha myös kesätyöntekijän palkkaamiseen. Lisäksi on käytössä vähäinen määrä Ilmajoen terveyskeskuksen toimistosihteerin työpanosta laskutuksessa. Vähäisessä määrin on ostettu myös henkilöresurssia elintarvike- ja talousvesinäytteenottoon. Yksikkö täyttää ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta annetun lain (410/2009) vaatimukset. Laissa vaaditaan, että yhteistoiminta-alueella on oltava käytettävissä vähintään 10 henkilötyövuotta vastaavat resurssit, että henkilöresurssista noin puolet on suunnattu valvontaan ja että kaikki ympäristöterveydenhuollon tehtävät on keskitetty samalle toimielimelle.

JIK Peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän alue on alkutuotantovaltaista kaikkien jäsenkuntien osalta. Tämä vaikuttaa kunnaneläinlääkäreiden suureen tuotantoeläinpraktiikkamäärään ja alkutuotannon hygieniavalvonnan suureen resurssitarpeeseen. Terveystarkastajien valvottavana on lisäksi paljon kyläkouluja, kylätaloja ja jonkin verran kyläkauppoja. Lisäksi kuntien alueella on paljon pieniä vesilaitoksia.

2.2 Valvonnan voimavarat ja tehtävät

Taulukko 1. Ympäristöterveydenhuollon käytettävissä oleva henkilöstö

	Virkanimike	erityisosaaminen/vastuualue
Virpi Ala-Risku	Terveysvalvonnan johtaja	Hallinto, laitosvalvonta, alkutuotannon hygieniä kotieläintiloilla, eläinsuojelu, sivutuotteet, kemikaalit, vierasaineet
Simo Huuskonen	Kunnaneläinlääkäri	Ilmajoen eläinlääkintähuolto, eläinsuojelu eläintaudit
Tapio Harmanen	Kunnaneläinlääkäri	Kurikan eläinlääkintähuolto, eläinsuojelu, eläintaudit
Eve-Ala-Kurikka	Kunnaneläinlääkäri	Kurikan eläinlääkintähuolto, eläinsuojelu, eläintaudit
Leena Hietanen	Kunnaneläinlääkäri	Jalasjärven eläinlääkintähuolto, eläinsuojelu, eläintaudit
Eliisa Keski-Opas	Kunnaneläinlääkäri	Jalasjärven eläinlääkintähuolto, eläinsuojelu, eläintaudit
Anu-Riikka Rantala	Kunnaneläinlääkäri	Jurvan alueen eläinlääkintähuolto, eläinsuojelu, eläintaudit
Terho Lintala	Terveystarkastaja	Elintarvike, terveydensuojelu, kemikaali, asumisterveys
Minna Jyläskoski	Terveystarkastaja	Elintarvike, terveydensuojelu, tuoteturvallisuus, asumisterveys
Saana Oksa	Terveystarkastaja	Elintarvike, terveydensuojelu, tuoteturvallisuus
Sanna Tietäväinen	Terveystarkastaja	Elintarvike, tupakka, terveydensuojelu
	Apulaisterveystarkastaja	Avustavat tehtävät 0,2 htv
Sisko Lähteenmaa	Toimistos sihteeri	Laskutus 0,1 htv
Yhteensä käytettävissä 11,3 htv		

Taulukko 2. Resurssitarve ja käytettävissä olevat voimavarat suunnitelmalliseen valvontaan. Taulukossa on esitetty valtakunnallisessa valvontaohjelmassa määritelty valvontatarve ja JIK:n käytössä olevat valvontaresurssit. Taulukko on yhteenveto taulukoista 7.-11.

RESURSSIT (htp/v.)	Elintarvike	Terveydensuojelu	Tuoteturvallisuus	Tupakka	Kemikaali	YHT.
Valvontatarve	261	156	52	25	44	538
Toteutettavissa	81	62	16	6	3	168 (31%)
TARKASTUKSET (lkm/v.)						
Tarkastustarve	653	252	101	80	82	1168
Toteutettavissa	234	92	26	23	5	380 (33%)

Suunnitelmallisen valvonnan resurssivaje on 370 henkilötyöpäivää eli **1,7 henkilötyövuotta**.

Taulukko 3. Alkutuotannon valvontatarve ja käytettävissä olevat resurssit suunnitelmalliseen valvontaan. Alkutuotannon valvontaa tekee ainoastaan terveystarkastuksen johtaja, joka hoitaa maidontuotantotilojen hygieniatarkastukset.

Resurssit (htp / v.)	Alkutuotanto, maidontuotanto	Alkutuotanto, karjankasvatus ja vesiviljely	Alkutuotanto, muu	YHT.
Valvontatarve	21	13	7	41
Valvontaresurssit	20	0	0	20

Taulukko 4. Suunnitelma terveystarkastuksen voimavarojen jakautumisesta valvottaville toimialoille suunnitelmallinen valvonta ja alkutuotannon valvonta yhteenlaskettuina. Taulukossa on esitetty yksikön terveystarkastuksessa työskentelevän henkilöstön työajan jakautuminen eri valvontasektoreille. Työaikaan kuuluu suunnitelmallisen valvonnan lisäksi luvuissa 3.2.-3.6. eritelty muu työ.

	Käytettävissä kokonaisuudessa htpv	Kokonaisuudesta käytettävissä suunnitelmalliseen valvontaan htpv
Elintarvikevalvonta	480	106
Terveydensuojelun valvonta	280	62
Tuoteturvallisuusvalvonta	30	16
Tupakkavalvonta	15	6
Kemikaalivalvonta	5	3
Muu/yleinen	290	0
yhteensä	1100 htpv = 5 htv	188
		17,00%

2.3 Koulutus

Terveystarkastuksen johtaja osallistuu terveystarkastuksen johtajille ja hygieenikkoeläinlääkäreille suunnattuun koulutukseen.

Kunnaneläinlääkäreistä noin puolet osallistuu eläinlääkäripäiville. Lisäksi osa osallistuu Tuotanto-eläinlääkäripäiville ja muihin yksittäisiin koulutuspäiviin. Eläinlääkäripäiville osallistujia vuorotellaan vuosittain.

Terveystarkastajat osallistuvat valtakunnallisille ympäristöterveydenhuollon koulutuspäiville. Lisäksi pyritään osallistumaan ainakin alueellisille koulutuspäiville, läänin järjestämiin koulutuksiin ja työkokouksiin, elintarvikevalvontapäiville, asumisterveyspäiville sekä Veden Vaarat -koulutuspäiville.

2.4 Valvontakohderekisteri/ Tietojärjestelmä

TerveKuu -tietojärjestelmään koottu valvontakohderekisteri on pohjana vuosien 2010 ja 2011 aikana vaihteittain alkavalle lakisääteiselle valtakunnalliselle KuTi -tiedonkeruulle. Rekisterissä on

suunnitelmaa laadittaessa marraskuussa 2010 357 elintarvikevalvontakohtetta, 495 terveydensuojelulain mukaisesti valvottavaa kohtetta, 175 tuoteturvallisuuslain mukaan valvottavaa kohtetta ja 179 tupakkalain mukaan valvottavaa kohtetta. Lisäksi erillisessä rekisterissä on vielä noin 300 kemikaalilain ja 1300 alkutuotannon valvontakohtetta. Näistä maidontuotantotilat ja ainakin osa kemikaalilain valvontakohteista on tarkoitus lisätä TerveKuu-tietojärjestelmään vuoden 2011 aikana.

2.5 Viestintä

Viestintään kuuluu asiakaspalvelu, neuvonta ja opastus sekä tiedottaminen. Asiakaspalvelussa kiinnitetään huomiota henkilöstön tavoitettavuuteen puhelimitse, sähköpostilla ja kirjeitse. Koulutuksissa ja loma-aikoina huolehditaan, että ainakin yksi terveystarkastaja on tavoitettavissa aina virka-aikana puhelimitse. Yhteydenottoopyyntöihin vastataan mahdollisimman nopeasti, mieluiten saman työpäivän aikana. Neuvontaan ja opastukseen varataan riittävästi resursseja ja asiakas ohjataan eteenpäin oikealle viranomaiselle tai asiantuntijalle. Erityistilanteissa, kuten ruokamyrkytys- ja vesiepidemioissa tiedotuksesta vastaa terveystarkastuksen johtaja.

2.6 Valvonnan maksullisuus

Terveystarkastus perii toimijalta johtokunnan hyväksymän takson mukaisen maksun valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista, näytteenotosta ja näytteen tutkimuksesta. Johtokunnan hyväksymä terveystarkastuksen maksutaksa on nähtävissä JIK:n nettisivuilla. Vuoden 2011 taksa esitetään johtokunnalle hyväksyttäväksi joulukuussa 2010.

Valvonnasta saadut tulot on Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan kohdennettava yksikön käyttöön toiminnan resurssien varmistamiseksi. Valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnin yhteydessä arvioidaan myös valvonnasta saatujen tulojen kohdentuminen. Valvonnasta saatuja tuloja on kohdennettu osittain yksikön käyttöön palkkaamalla kesäksi määräaikainen apulaisterveys-tarkastaja.

2.7 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Elintarvikelaki ja terveydensuojelulaki edellyttävät, että valvontasuunnitelmassa on esitettävä hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu. JIK Ympäristöterveydenhuollon valvonta tukeutuu soveltuvin osin Kauhajoen elintarvike- ja ympäristölaboratorion, SeiLab:n ja Etelä-Pohjanmaan Vesitutkijoiden laboratorion palveluihin. Terveystarkastuksen selvittämiseksi tutkittavissa näytteissä valvonta tukeutuu soveltuvin osin Porilabin, THL:n, Työterveyslaitoksen ja VTT:n laboratorion palveluihin.

3. Valvonnan toimialat

3.1 Yleistä

Tämän suunnitelman mukainen valvonta perustuu kansanterveyslain 1 §:ssä mainittujen ympäristöterveydenhuollon lakien mukaan kunnille säädettyyn valvontaan. Keskusviranomaiset (Evira, Valvira, Tukes) ovat laatineet toimialakohtaiset valtakunnalliset valvontasuunnitelmat, joiden perusteella kunnat laativat omat valvontasuunnitelmansa. Tähän suunnitelmaan on koottu

valvontayksikön alueella erityisesti suunnitelmakaudella painottuva valvonta, painopisteet ja projektit.

3.1.1 Riskinarviointi

Valvontakohteiden valvonnan tarve määräytyy kohdekohtaisen riskinarvioinnin perusteella. Valtakunnallisissa valvontaohjelmissa on annettu ohjeet valvontakohteiden riskinarviointiin. Riskinarviointi ja luokitus ovat jokaisella toimialalla erilaisia. Riskinarviointipohjien tekeminen ja elintarvikevalvontakohteiden riskinarviointi ovat valvonnan painopistealueita vuonna 2011.

3.1.2 Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika

Valvontasuunnitelma-asetuksen mukaan kunnan suunnitelman tulee sisältää tarkastuksen sisällön määrittely sekä tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika (taulukot 7.-11.). Tarkastus voi sisältää useiden ympäristöterveydenhuollon lakien mukaisia toimenpiteitä ja tarkastuskertomuksessa tulee esittää, minkä säännösten mukaan tarkastus on tehty. Tarkastusaikaan vaikuttaa tarkastuksen sisällön laajuus ja tarkastusaikaan katsotaan kuuluvaksi varsinaisen kohteessa tehdyn tarkastuksen lisäksi tarkastukseen valmistautuminen sekä tarkastuskertomuksen laatiminen.

3.1.3 Valvontakohteiden / valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet

Tarkastustiheydet määräytyvät keskusvirastojen ohjeiden ja riskinarvioinnin perusteella. Riskinarvioinnin ollessa kesken tarkastettavat kohteet valitaan sen perusteella, missä kohteessa ei ole lähiaikoina käyty. Valinnassa painotetaan myös sellaisia kohteita, joissa edellisillä tarkastuskäynneillä on havaittu eniten puutteita tiloissa ja toiminnassa.

Valvontakohteiden kannalta tarkastustiheydellä on taloudellista merkitystä, sillä valvontamaksut määräytyvät tarkastusmäärien perusteella. Kuntaliiton antaman ohjeen mukaan tarkastuksista laskutetaan vasta kun ne on tehty. Suunnitelma antaa kuvan siitä, mitä suuruusluokkaa valvontamaksu tulee olemaan.

Toimialakohtaisissa valvontaohjelmissa on annettu ohjeelliset tarkastustiheydet ja tarkastuksiin käytettävät ajat. Tarkastustiheydet on määritelty kohdetyyppikohtaisen riskiluokituksen perusteella, jota voidaan edelleen tarkentaa kohdekohtaisella riskinarvioinnilla. Luvussa 6 on esitetty JIK:n toimialakohtaiset tarkastussuunnitelmat.

3.2 Elintarvikevalvonta

Valtakunnallisen elintarvikevalvontaohjelman (EVO) 2011-2014 mukaan kunnan elintarvikevalvontasuunnitelmaan sisällytetään elintarvikkeiden alkutuotantopaikkojen, hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen ja ilmoitusta edellyttävän toiminnan säännöllinen valvonta. Tilapäinen elintarvikkeiden myynti ei kuulu säännöllisen valvonnan piiriin, mutta tällaisesta toiminnasta otetaan vastaan ja arkistoidaan ilmoituksia ja toimijoita valvotaan tarvittaessa.

Elintarvikelakiin on valmisteilla muutoksia, jotka tulevat näillä näkymin voimaan vuonna 2011. Muutoksista merkittävimmät koskevat omavalvontasuunnitelmien ja elintarvikehuoneistojen

hyväksymismenettelystä luopumista ja valvontatietojen julkisuuden lisäämistä. JIK ky:n johtokunta on tehnyt 17.9.2010 päätöksen osallistua pilottiprojektiin valvontatietojen julkisuuden lisäämiseksi. Projekti alkaa alkuvuonna 2011 ja se muuttaa ravintoloiden, elintarvikemyymälöiden ja laitospöytäkeittiöiden tarkastusmenettelyä avoimempaan suuntaan. Tarkastuksia on jatkossa tarkoitus tehdä kohteisiin useammin, mutta yksittäiset tarkastukset on lyhyempiä. Tarkastuksesta ei pääsääntöisesti ilmoiteta etukäteen ja ne tehdään pilottiprojektin kautta saatavan tarkastuslomakkeen mukaisesti. Vuoden 2011 aikana suunnitelmallinen valvonta kohdistuu erityisesti pilottiprojektin kohteisiin, jolloin muita elintarvikevalvontakohteita (esim. kuntosalit, apteekit, luontaistuotekaupat, kausi- ja tilausravintolat, pubit, tarjoilupaikat ja -keittiöt sekä asumisyksiköiden keittiöt) valvotaan lähinnä asiakasvalitusten kautta. Uuden toimintatavan opettelu vie jonkin verran henkilöresursseja vuonna 2011.

Elintarvikevalvonnan rungon muodostavat valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset, joita tehdään eri tyyppisiin valvontakohteisiin. Suunnitelmallisten tarkastusten lisäksi tehdään suunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia, joita ovat esim. asiakasvalituksiin perustuvat tarkastukset. Lisäksi elintarvikevalvonta sisältää elintarvikehuoneistojen ja omavalvontasuunnitelmien hyväksymistä, valvontakohteiden ja kuluttajien neuvontaa ja ohjausta, ruokamyrkytyksiin varautumista ja ruokamyrkytysten selvittämistä, näytteenoton suunnittelua, hallinnollisten pakkokeinojen toimeenpanoa sekä valvontakohderekisterin täydentämistä ja ylläpitoa.

Eviran laatiman valtakunnallisen elintarvikevalvontaohjelman mukaan valtakunnalliset hankkeet vuonna 2011 ovat: lisäaineet, aromit ja entsyymit -koulutus, allergeenimerkintöjen valvontahanke, kuntien valvonnan auditointihanke ja kasvien salmonellaprojekti 2010-11.

Painopistealueet JIK:ssä vuonna 2011

1. Elintarvikevalvonnan laatu järjestelmän laatiminen
2. Kohteiden riskinarviointipohjien laatiminen ja kohteiden riskinarviointi
3. Pilottiprojekti elintarvikevalvonnan julkisuuden lisäämiseksi
4. Omavalvontasuunnitelmien tarkastaminen/hyväksyminen

Valtakunnallisista hankkeista osallistutaan allergeenimerkintöjen valvontahankkeeseen. Tarkastuksia tehdään projektin puitteissa 3-10.

Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen vuonna 2011

Vuonna 2011 viranomaisnäytteenottoa (taulukko 5.) kohdistetaan valvonnassa havaittujen riskien perusteella (asiakasvalitukset, toistuvasti huonot näytteet, puuttuvat omavalvontanäytteet) ja sen tarkoitus on valvontakohteiden omavalvonnan valvominen. Näytteitä otetaan elintarvikkeista ja elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvista pinnoista. Näytteistä tutkitaan pääsääntöisesti kokonaisbakteereita ja koliryhmän bakteereita sekä aistinvaraista laatua. Elintarvikenäytteeksi otetaan pääsääntöisesti kyseisessä elintarvikehuoneistossa valmistettuja sellaisenaan nautittavia elintarvikkeita. Eläinperäisiä elintarvikkeita käsittelevissä laitoksissa tutkitaan lattiakaivoista salmonella- ja listeriabakteereita.

Viranomaisnäytteenotto tehdään ostopalveluna. Yhteistyötä jatketaan näytteenottopalveluiden osalta vuonna 2011 Kauhajoen elintarvike- ja ympäristölaboratorion kanssa. Laboratoriolle toimitetaan neljästi vuodessa lista kohteista ja otettavista näytteistä.

Taulukko 5. Viranomaisnäytteet

Kohdetyypit	Elintarvikenäytteet	Pintahygienianäytteet
Ammattikeittiöt	20	80
Myymälät ja myyntipaikat	20	80
Maito-, liha- ja kala-alan laitokset	10	20
YHTEENSÄ	50	120

3.3 Terveysturvallisuusvalvonta

Terveysturvallisuuden tarkoituksena on ylläpitää ja edistää väestön ja yksilön terveyttä. Valvonnan tavoitteena on myös ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka saattavat aiheuttaa terveyshaittaa. Valtakunnallisen terveysturvallisuuslain valvontaohjelman vuosille 2011-2014 tavoite on yhtenäistää valvontakäytäntöjä koko maassa ja saattaa toiminnanharjoittajat samanarvoiseen asemaan valvonnan tiheyden ja laadun osalta. Ohjelman tavoitteena on myös turvata valvonnan painopisteiden avulla ihmisten terveellinen elinympäristö kohdistamalla rajalliset valvontaresurssit tehokkaasti ja suunnitelmallisesti.

Valviran laatiman valtakunnallisen terveysturvallisuuden valvontaohjelman mukaan valvonnan painopistealueena vuonna 2011 ovat vesilaitosten erityistilannesuunnitelmat, päiväkodit, koulut, leirikeskukset, vanhustenhuollon yksiköt ja EU-uimarantojen uimavesiprofiilit. Kohteelle ilmoitetaan tarkastuksesta etukäteen ja tarkastus tehdään terveysturvallisuusvalvonnan laatukäsikirjan mukaisesti.

Painopistealueet JIK:ssä vuonna 2011

1. Isojen ja keskisuurten vesilaitosten erityistilannesuunnitelmat (noin 10 kpl)
2. Vanhustenhuollon yksiköt
3. Päiväkodit ja koulut

Kunnan toimista tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen

Uima-allas- ja talousvesinäytteenotto teetetään ostopalveluna. Terveystarkastajat ottavat uimarantojen vesinäytteet. Näytteet tutkitaan soveltuvin osin Kauhajoen elintarvike- ja ympäristölaboratoriossa, Etelä-Pohjanmaan Vesitutkijoiden laboratoriossa ja SeiLabissa. Terveysturvallisuuden selvittämiseksi tarvittavien näytteiden ottamisessa käytetään ulkopuolista asiantuntijaa ja näytteet tutkitaan akkreditoidussa laboratoriossa. Näytteenoton tarve arvioidaan tarkastuskäynnillä.

Suunnitelmallisen valvonnan ja erityistilannesuunnitelmien lisäksi terveysturvallisuusvalvonta sisältää kohteiden opastusta valvontatutkimusohjelmien ja näytteenottosuunnitelmien laadinnassa ja toteuttamisessa, terveyshaittaepäily selvitystyötä esim. uimahalleissa ja julkisissa tiloissa, asunnontarkastuksia ja niihin liittyvien näytteiden tulkitsemista ja terveyshaitan arviointia, vesinäytetulojen tulkitsemista, lausuntojen laatimista, hallinnollisten pakkokeinojen toimeenpanoa, valvontakohderekisterin täydentämistä ja ylläpitoa, työryhmä- ja yhteistyöpalaverityöskentelyä sekä kuntalaisten neuvontaa.

3.4 Kuluttajaturvallisuusvalvonta

Tuoteturvallisuuslainsäädännön muutos on parhaillaan käynnissä tätä suunnitelmaa laadittaessa.

Tuoteturvallisuuskäsite tulee uuden lainsäädännön myötä muuttumaan kuluttajaturvallisuudeksi. Uuden lain mukaan kuluttajapalveluiden tarjoajien tulee mm. ilmoittaa toiminnan aloittamisesta valvontaviranomaiselle.

Kuluttajaturvallisuusvalvonta kohdistuu paikallistasolla pääasiassa paikallisten kuluttajapalveluiden tarjoajiin. Valvontakohteeseen tehtävän tarkastuksen tarkoituksena on saada selville, onko palvelu kuluttajalle riittävän turvallinen, ja kuinka asiakasturvallisuutta ylläpidetään ja kehitetään. Tarvittavat turvallistamiskeinot jäävät toiminnanharjoittajan mietittäväksi.

Turvatekniikan keskuksen laatiman kuluttajaturvallisuusvalvonnan valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan valvonnan teema-alueet vuonna 2011 ovat ehdotetun kuluttajaturvallisuuslain aiheuttamien muutosten omaksuminen ja toteuttaminen, kuluttajaturvallisuusvalvonnan painopiste-alueiden päivityksen aiheuttamien muutosten omaksuminen ja toteuttaminen sekä kuluttajaturvallisuusvalvonnan resurssien varmistaminen. JIK:ssä lainsäädännön muutokset otetaan huomioon kouluttautumalla aktiivisesti ja muokkaamalla valvontaa muuttuvan lainsäädännön mukaiseksi. Resursseissa kuluttajaturvallisuusvalvonta on otettu huomioon tasaveroisena muiden toimialojen kanssa.

Valtakunnallisena valvontaprojektina vuonna 2011 on koripallokorien ja jalkapallomaalien turvallisuus yleisillä pallopelialueilla. Länsi-Suomen lääninhallituksen valvontaprojektit ovat leikkikenttien ja kuntosalien turvallisuus.

Painopistealueet JIK:ssä vuonna 2011

1. Leikkikenttien turvallisuus
2. Kuntosalien turvallisuus

Lisäksi osallistutaan koripallokorien ja jalkapallomaalien turvallisuus -projektiin. Lisäksi kuluttajaturvallisuusvalvonta sisältää kuluttajien neuvontaa, asiakasvalitusten perusteella tehtäviä tarkastuksia sekä valvontakohterekisterin täydentämistä ja ylläpitoa

Tarkastuksesta ilmoitetaan kohteelle etukäteen. Apuna tarkastuksessa käytetään valmista tarkastuspohjaa, jos sellainen on kohdetyypistä olemassa. Leikkikenttiä ja kuntosaleja tarkastellaan kokonaisturvallisuus huomioon ottaen. Erityistä huomiota kiinnitetään palveluntarjoajan turvallisuusajatteluun, laitteiden oikeaan asennukseen ja sijoitteluun sekä ympäristöstä mahdollisesti johtuvien vaarojen poistamiseen.

3.5 Tupakkavalvonta

Tupakkalaissa säädetään toimenpiteistä, joilla pyritään tupakointia vähentämällä ehkäisemään niiden terveysvaarojen ja -haittojen syntymistä, joita tupakointi aiheuttaa tai joiden syntymisalttiutta se lisää. Lain tarkoituksena on vähentää ympäristön tupakansavulle altistumista kaikissa ikäryhmissä. Valvonnan yhtenä painopisteenä on erityisesti alle 18-vuotiaiden ympäristön tupakansavulle altistumisen vähentäminen sekä pyrkimys estää alaikäisten tupakan saatavuutta.

1.10.2010 voimaantulleen tupakkalain muutoksen perusteella tupakointi on vastedes kielletty kaikissa perusopetusta, ammattikoulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- ja ulkotiloissa riippumatta siitä, ovatko tilojen käyttäjät täysi-ikäisiä vai eivät. Lisäksi tupakointi kielletään lailla mm. asunto-osakeyhtiöiden yhteisissä ja yleisissä tiloissa sekä ulkoalueille järjestettävien yleisten tilaisuuksien katoksissa ja katsomoissa.

Valviran laatiman valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan painopiste vuonna 2011 on tupakka-

tuotteiden myyntilupaehtojen noudattaminen kohteissa, jotka sijaitsevat nuorten suosimien ajanviettopaikkojen läheisyydessä. Lisäksi tupakkavalvonta sisältää kuntalaisten neuvontaa, uusien kohteiden tupakan vähittäismyyntilupien myöntämistä, asiakasvalitusten perusteella tehtäviä tarkastuksia sekä valvontakohderekisterin täydentämistä ja ylläpitoa.

Painopistealueet JIK:ssä vuonna 2011

1. Tupakkatuotteiden myyntilupaehtojen noudattaminen

Tarkastus tehdään pääsääntöisesti muiden tarkastusten yhteydessä, eikä siitä ilmoiteta kohteelle etukäteen.

Nikotiinivalmisteiden myynti ja valvonta

Nikotiinivalmisteiden myyntiä valvotaan pääosin muun valvonnan yhteydessä.

3.6 Kemikaalivalvonta

Kemikaalivalvonnan tavoitteena on ehkäistä ja torjua kemikaalien aiheuttamia terveys- ja ympäristöhaittoja sekä palo- ja räjähdysvaaroja. Valvonnalla selvitetään, täyttävätkö Suomessa markkinoille luovutetut kemikaalit kemikaalilainsäädännön, ja siten myös yhteisöläinsäädännön velvoitteet ja määräykset kemikaalien merkitsemisestä ja pakkaamisesta. Valvonnalla pyritään poistamaan säädösten vastaiset kemikaalit markkinoilta tai korjauttamaan havaitut puutteet. Lisäksi valvotaan, että vähittäismyymälässä noudatetaan vaarallisten kemikaalien myyntiä koskevia määräyksiä.

Kemikaalilain tuotevalvontatehtävät on esitetty keskitettäväksi vuoden 2011 alusta Turvatekniikan keskuksen (jatkossa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto) hoidettaviksi. Uuden lakimuutoksen käsittely on valvontasuunnitelmaa laadittaessa vielä kesken eduskunnassa. Valvontaohjelmakaudella ollaan siirtymässä EY-direktiiveihin perustuvasta kansallisesta kemikaalilainsäädännöstä EY-asetuksiin perustuvaan lainsäädäntöön. Tärkeimmät kemikaalivalvontaa säätelevät asetukset ovat EY:n asetus kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH-asetus) ja EY:n asetus aineiden ja seosten luokituksista, merkinnöistä ja pakkaamisesta (CLP-asetus).

Valtakunnallisen kemikaalilain valvontaohjelman vuosille 2011-2014 mukaan kemikaalivalvonta on tarkoituksenmukaisinta ja tehokkainta kohdistaa kemikaalitoimittajiin, jotka kemikaalien ensimmäisinä markkinoille saattajina Suomessa ovat vastuussa kemikaalin merkinnöistä, pakkaamisesta, käyttöturvallisuustiedotteesta, kemikaalitietojen toimittamisesta KETU-rekisteriin ja mahdollisesta ennakkohyväksynnän hakemisesta.

Painopistealueet JIK:ssä vuonna 2011

1. Kemikaalitoimittajat
2. Maatalous- ja rautakaupat

Tarkastuksesta ilmoitetaan kohteelle etukäteen. Kohteesta voidaan pyytää etukäteen tarkastettavaksi käyttöturvallisuustiedotteita ja etikettejä. Kohteessa tarkastetaan vähintään viiden kemikaalin säilytys, pakkaukset, pakkausmerkinnät ja käyttöturvallisuustiedotteet. Tarkastukset pyritään tarpeen mukaan tekemään yhdessä muiden viranomaisten kanssa (pelastustoimi, työsuojelu).

Lisäksi kemikaalivalvonta sisältää kuntalaisten neuvontaa, asiakasvalitusten perusteella tehtäviä tarkastuksia sekä valvontakohderekisterin täydentämistä ja ylläpitoa.

3.7 Eläinlääkintähuolto

Kunnaneläinlääkärit huolehtivat eläinlääkintähuollosta lähipalveluperiaatteella. Eläinlääkintähuollon tehtävänjaon parantamiseksi ja toiminnan kehittämiseksi laaditaan toimintasuunnitelma. Kunnaneläinlääkärit huolehtivat päivystyksestä sekä lemmikki- että tuotantoeläinten osalta erillisen päivystyslistan mukaan. Eläinlääkärit huolehtivat eläintautilainsäädännön ja osittain eläinsuojelulainsäädännön valvonnasta JIK:n alueella. Eläinlääkintähuollolle laaditaan erillinen valvontasuunnitelma vuoden 2011 aikana.

4. Erityistilanteisiin varautuminen

4.1 Toiminta erityistilanteissa

Elintarvike- ja terveydensuojelulaissa on määräykset siitä, että kunnan on ennakolta varauduttava erityistilanteisiin. Kaikkien JIK:n yksiköiden yhteinen erityistilannesuunnitelma laaditaan vuoden 2010 loppuun mennessä. Ympäristöterveydenhuollon osalta erityistilannesuunnitelmaa tarkennetaan alkuvuonna 2011.

4.2 Epidemioiden selvittäminen (epidemiatyöryhmä)

Epidemioiden selvittäminen kuuluu kunnan tehtäviin ja niiden selvittämiseen on varauduttava myös budjetissa. Kuntayhtymässä epidemioiden selvitystä varten on koottu epidemiatyöryhmä, jossa on hoitohenkilöstön ja ympäristöterveydenhuollon sekä vesihuollon edustus. Työryhmän kokoonkutsujana on lääkäri Timo Kosonen ja ympäristöterveydenhuollosta työryhmään osallistuvat Virpi Ala-Risku ja Sanna Tietäväinen. Työryhmä kokoontuu vähintään kerran vuodessa.

5. Suunnitelman toteutumisen arviointi

Valvontasuunnitelma-asetuksen mukaan toteutumisen arvioinnissa tulee arvioida:

- tarkastusten määrä valvontakohdetyypeittäin,
- tarkastusten kattavuus,
- näytteiden määrä kohdetyypeittäin sekä
- valvonnasta saatujen tulosten kohdentumista.

Toteutumisen toimialakohtaisessa arvioinnissa käytetään apuna keskusvirastojen laatimia lomakkeita, joiden avulla selvitetään toimialakohtaisesti toteutunut valvonta. Arviointia tulee tehdä myös sen suhteen, miten voimavarojen jakautuminen eri sektoreille käytännössä toteutui.

JIK ympäristöterveydenhuollon vuoden 2011 valvontasuunnitelman arviointi valmistellaan käsiteltäväksi johtokunnassa yhdessä ELTU- ja VASU-raporttien käsittelyn kanssa 31.1.2012 mennessä. Johtokunta käsittelee arvioinnin ja se raportoidaan lääninhallitukseen.

6. Toimialakohtaiset tarkastussuunnitelmat

Taulukko 7. Elintarvikeviraston ohjeet työajan käytöstä kohdetyyppien valvontaan, kohteiden lukumäärä JIK:n alueella ja tarkastussuunnitelma vuodelle 2011

Toimintatyyppi	Valvontatarve (tarkastusten lkm/vuosi)	Käytettävä aika	Kohteiden lkm JIK	Valtakunnallin en suositus tarkastus- määristä	JIK tarkastus- suunnitelma
Liha-alan laitos alle 1 milj. kg/v.	11	2	1	11	4
Kala-alan laitos alle 250000 kg/v.	5	2	1	5	3
Maitoalan laitos yli 2000000 l/v.	6	4	2	12	6
Maitoalan laitos 50000- 2000000 l/v.	4	3	1	4	2
Eläimistä saatavia elintarvikkeita varastoiva laitos	2	2	1	2	2
Pilottiprojektin kohteet: ravintolat, laitoskeittiöt, vähittäis- myymälät	1-2	2	185	372	185
Keskuskeittiöt	4	6	25	100	32
Muut elintarvike- valvonta- kohteet	0,7-3	1-5	150	147	0
Yhteensä			366	653	234

Taulukko 8. Valviran terveydensuojelun valvontakohtetyypit, tarkastustiheydet ja –ajat, kohteiden lukumäärä JIK:n alueella sekä tarkastussuunnitelma vuodelle 2011

Kohtetyyppi	Tarkastustiheys/ vuosi	Tarkastukseen keskim. käytettävä aika	Kohteiden lkm JIK	Valtakunn. Suositus tarkastus- määristä	JIK tarkastus- suunnitelma
TsL 13§ 1mom. kohteet	0,3-0,2	4	0	0	0
Julkiset huvi- ja kokoontumishuoneistot					
Lasten ja nuorten kohteet: kerhotilat, nuorisotilat, leirikeskukset, iltapäiväkerhot	0,5-0,3	2-1	20	40	1
Luentosalit, auditoriot	0,25	3	2	0	0
Teatterit, elokuvateatterit, juhlahuoneistot	0,2	2	1	0	0
Kirkot, muut uskonnollisten yhdistysten tilat	0,2	2	29	7	0
Muut kokoontumis- ja juhlahuoneistot	0,2	2	59	12	12
Julkiset majoitushuoneistot					
Hotellit	0,2	4	5	1	0
Aamiaismajoitus, maatilamatkailu, kesähotellit, huoneistohotellit, matkustajakoti, täyshoitola	0,2	3	32	6	1
Lomakeskusten ja leirintäalueiden mökit	0,3-0,2	2-4	6	2	1
Muu loma-asuntojen ammattimainen tarjoaminen, asuntolat	0,3-0,2	2-4	0	0	0
Yleinen sauna	1	3	2	2	0
Yleinen uimahalli, uima-allas, uimala, yleinen uimaranta tai kylpylä					
Uimahalli	2-1	5	3	3	2
Uima-allas, uimala	2-1	4	5	5	0
Kylpylä	2-1	5	0	0	0
Asetuksen 177/08 mukaiset uimarannat	2-1	4	2	2	0
Muut yleiset uimarannat, talviuintipaikat	2-1	4	3	3	0
Eläinsuojat ja - aitaukset asema- kaava-alueella	0,3-0,25	4	2	0	0
Koulu tai oppilaitos					
Peruskoulu	0,3	5	31	9	15
Lukio, kansalaisopisto	0,3	5	9	3	0
Keskiasteen oppilaitos	0,3	5	4	1	0

Päivä-, lasten- tai vanhainkodit ja vastaavat					
Päiväkodit, lasten päivähoito, esiopetustilat	0,5-0,3	5	37	19	15
Lasten leikki- ja päivätoiminta, iltapäiväkerhot	0,5-0,3	5	0	0	0
Lastenkodit, koulu- kodit, muut vastaavat lasten-suojelun yksiköt	0,5-0,3	5	5	3	0
Vanhainkodit ja vastaavat vanhusten- huollon yksiköt	0,5-0,3	5	22	11	15
Muut sosiaalialan yksiköt					
Erityisryhmien kohteet, kehitysvammaisten laitokset, päihde-huoltolain mukaiset laitokset ja muut vastaavat	0,5-0,3	5	8	3	0
Parturi, kampaamo	0,2	3	70	14	0
Kauneushoitola tai muu ihonkäsittely tai -hoitopaikka, solarium	0,5-0,3	3	14	6	0
Julkinen kuntosali tai liikuntatila	0,3-0,25	4	15	4	10
Hautausmaa tai hautapaikka	0,2	3	7	1	0
Muut laitokset ja huoneistot, joissa harjoitetusta toiminnasta saattaa aiheutua käyttäjälle terveyshaittaa	0,5-0,3	3-5	0	0	0
Talousvettä toimittavat laitokset (väh. 5000 käyttäjää tai yli 1000 m³/d)	2-1	8	7	11	5
Talousvettä toimittavat laitokset (50-5000 käyttäjää tai 10-1000 m³/d)	2-0,5	8	27	34	15
Talousvettä toimittavat laitokset (alle 50 käyttäjää tai alle 10 m³/d)	1-0,5	6	66	50	0
Yhteensä			493	252	92

Taulukko 9. Tukesin ohjeet työajan käytön ohjaamisesta painopistekohteiden valvontaan, kohteiden lukumäärä JIK:n alueella sekä tarkastussuunnitelma vuodelle 2011

0	Valvontakohteet	Valvontat arve (lkm/kohde/vuosi)	Arvio tark. kestosta (h)	Kohteet JIK (kpl)	Valtakunnallinen valvontasuunnitelma	JIK tarkastussuunnitelma (lkm)
	KULUTTAJAPALVELUT					
1.1	Huvi- / perhepuisto / tivoli / sirkus	1	8	0	0	0
1.2	Kuntosali	0,33	4	6	2	3
1.3	Laskettelukeskus	1	8	1	1	0
1.4	Leikkikenttä	0,5	4	94	47	13
1.5	Sisäleikkipaikka	1	5	0	0	0
1.6	Rullalautailupaikka	0,5	3	5	3	0
1.7	Ohjelmapalveluyritys	0,5	6	10	5	3
1.8	Kiipeilykeskus / -seinä	0,5	5	0	0	0
1.9	Ratsastustalli	0,5	6	7	4	5
1.10	Kartingrata	0,5	6	0	0	0
1.11	Uimahalli / maauimala	1	5	9	9	2
1.12	Uimaranta	1	2	6	6	0
1.13	Talviuintipaikka	1	2	3	3	0
1.14	Tatuointien ja lävistysten tekijä	0,33	2	0	0	0
1.15	Turvapuhelinpalvelu	0,33	4	0	0	0
1.16	Yleisötalaisuus	0,5	3	40	20	0
	KULUTUSTAVARAT					
2.1	Kynttilätuotteiden valmistaja	0,5	3	1	1	0
2.2	Lelujen valmistaja	0,5	4	0	0	0
2.3	Kosmetiikan valmistaja	0,5	6	0	0	0
	YHTEENSÄ			182 kohdetta	101 tarkastusta	26 tarkastusta

Taulukko 10. Tupakkalain valvontakohteiden tarkastustiheystavoitteet (Valvira), kohteiden arvioitu lukumäärä JIK:n alueella ja tarkastussuunnitelma vuodelle 2011

Kohdetyyppi	Tarkastustiheys/vuosi	Tarkastukseen keskimäärin käytettävä aika	Kohteiden lkm JIK	JIK tarkastussuunnitelma
Tupakointikiellot ja -rajoitukset				
Ravintola tai muu ravitsemisliike, jossa on erillinen tupakointitila	1	4	1	0
Kaikki ravitsemisliikkeet	0,3	4	20	0
Päiväkotien ja oppilaitosten sisätilat ja ulkoalueet	0,3	3	75	0
Alaikäisille lastensuojelulain tai mielenterveyslain nojalla hoitoa antavat laitokset	0,3	3	5	0
Virastojen ja viranomaisten sekä niihin verrattavien julkisten laitosten yleisölle ja asiakkaille varatut sisätilat	0,2	2	Arvio 100	0
Tupakkatuotteiden myynti, mainonta ja esilläpito				
Tupakkatuotteiden, tupakointivälineiden, tupakkajäljitelmiä ja tupakan vastikkeiden myymälämainonta sekä tupakkatuotteiden esillä pito ja muut myyntilupasiat.	0,25-0,5	2	68	23

Taulukko 11. Kemikaalivalvontakohdetyyppien ohjeelliset tarkastustiheydet Valviran mukaan, kohdetyyppien arvioitu lukumäärä JIK:n alueella ja tarkastussuunnitelma vuodelle 2011

Valvontakohdetyyppi	Tarkastustarve (tarkastuslkm / kohde / vuosi)	Kohteiden lkm JIK (kpl)	Valtakunnallinen valvontasuunnitelma	JIK tarkastussuunnitelma (lkm)
Va1 ja Ma1: Ammattikemikaalit	1 krt / 5 v.	0	0	0
Va2 ja Ma2: Kuluttajakemikaalit	1 krt / v.	1	1	1
VäMy 1: Erikoistumaton vähittäismyynti	1 krt / 5 v.	noin 200	40	4
VäMy 2: Erikoismyymälä	1 krt / 3 v.	noin 100	33	0
VäMy 3. Halpamyymälä	1 krt / v.	7	7	0
YHTEENSÄ		Noin 300 kohdetta	82 tarkastusta	5 tarkastusta